

**Lakivaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksestä laiksi
läninoinkeuslain 10 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunta on 24 päivänä syyskuuta 1993 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 144.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Arja Manner, hallitusneuvos Raija Merikalla ja hallitussihteeri Erja Hynninen oikeusministeriöstä, läninoinkeuden ylituomari Oiva Riihimäki Hämeen läninoinkeudesta, läninoinkeuden ylituomari Juhani Silén Keski-Suomen läninoinkeudesta, hallituneuvos Pekka Hallberg korkeimmasta hallinto-oikeudesta ja puheenjohtaja, läninoinkeustuomari Juha Rautiainen Läninoinkeustuomarit ry:stä.

Hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti läninoinkeuden kokoonpanosäännöstä. Ehdotuksen mukaan läninoinkeudensihteeri, jolla on läninoinkeuden tuomarin virkaan vaadittava kelpoisuus, voisi läninoinkeuden työtilanteen niin vaatiessa toimia esittelemässään asiassa samalla myös yhtenä läninoinkeuden kolmesta jäsenestä.

Lainmuutos, joka liittyy vuoden 1994 valtion talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä, on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa vuoden 1995 loppuun.

Valiokunnan kannanotot. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on pysyttää läninoinkeuden ratkaisuteho ennallaan valtion virastoille ja laitoksille asetetusta säästölvoitteesta huolimatta. Lakiehdotuksen mukaan jäsenenä toimivilta esittelijöiltä vaaditaan muodollisen kelpoisuuden lisäksi kokemusta. Poikkeuksellisen kokoonpanon käyttäminen on läninoinkeuden harkinnassa niin, että vaikeissa asioissa voidaan tarvittaessa siirtyä käyttämään

peruskokoonpanoa. Näillä säännöksillä on huolehdittu siitä, että ehdotettu väliaikaisjärjestely ei vaaranna valittajien oikeusturvaa. Valiokunnalla ei ole tältä osin huomauttamista lakiehdotuksen johdosta.

Tämän lisäksi valiokunta on tarkastellut asiaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen tuomioistuimille asettaman riippumattomuuden vaatimuksen täyttymisen kannalta, koska tätä ei ole selvitetty esityksessä. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 (1) artiklalan edellyttää, että jokaisella on oikeus ”oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteenä”.

Käräjäoikeuslaista antamansa mietinnön (LaVM 9) perusteluissa esitettyyn viitaten valiokunta katsoo, että ihmisoikeussopimuksesta johtuvien tuomioistuimen ja tuomarin riippumattomuuden ja erottamattomuuden riittävinä takeina voidaan pitää sitä, että vakinaiset tuomarit muodostavat jaoston enemmistön ja että apujäsen nauttii tässä tehtävässään riittävää suojaa erottamista vastaan. Läninoinkeuslain 10 §:n 2 momentti turvaa sen, että vakinaiset jäsenet muodostavat aina enemmistön. Sitä vastoin läninoinkeuslaissa ei ole säännöstä siitä, että esittelijät ovat erottamattomia apujäseninä toimiesaan.

Valiokunta katsookin, että samalla kun hallituksen esitys hyväksytään läninoinkeuslakiin on pysyvästi lisättävä apujäsenen erottamattomuutta koskeva säännös. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että lakiehdotukseen otetaan tätä koskeva uusi 10 a §, jolloin samalla on muutettava lain nimikettä, johtolausetta ja voimaantulosäännöstä.

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

lääninoikeuslain muuttamisesta ja 10 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun lääninoikeuslain (1021/74) 10 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 10 päivänä maaliskuuta 1989 annetussa laissa (242/89), sekä lisätään lakiin uusi 10 a § seuraavasti:

10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 a § (uusi)

Lääninoikeudensihteerillä on hallitusmuodossa tuomarille säädetty virassapysymisoikeus sinä aikana, jona hän toimii 10 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla lääninoikeuden jäsenenä.

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lain 10 §:n 3 momentti on voimassa 31 päivään joulukuuta 1995 ja sitä sovelletaan asiain käsittelyyn sen voimassaoloaikana.

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lax ja jäsenet Hassi, Häkämies, Komi, Lehtinen,

Mäkelä, Mölsä, Polvi, Rossi (osittain), Savela, Suhola, Tykkyläinen ja Viljanen.